

આનંદ બહાર

ચાને

સંગીત શાસ્ત્ર.

અપાચી પ્રસિદ્ધ કરનાર

માસ્તર ગોરધનલાલ એચ. શાહ અમદાવાદી.

ભાગાતળાવ- સુરત.

સાલ અંગ્રેજી

પ્રુફસર શા. વેણીલાલ નવનીતલાલની કું.

લીમગચાડ-સુરત.

સુરત શ્યામાના ટેકરા. સુખડીયા શેરીમાં આવેલા
શ્રી લક્ષ્મી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં હીરાલાલ ચંદુલાલે અપાચી

મંચત ૧૯૫૬

મંચત ૧૯૫૬

કીમત ૪ આના.

વાંચવા લાયક નોવેલો.

ચ.પટ્ટીનાં નામ.

રૂા. આ. પા.

કુમુદ કુમારી (સચિત્ર)	૨-૦-૦
કાળરાત્રી ભાગ ૧ „ આવૃત્તિ ત્રીજી	૨-૦-૦
„ ભાગ ૨ „ „	૨-૮-૦
નોકરીનો ઉમેદવાર	૧-૪-૦
કુલીનકાન્તા	૧-૦-૦
પંદર લાખ પર પાણી	૧-૪-૦

આ સિવાય હમારી દુકાનેથી અમદાવાદના તેમજ
મુંબઈના છપાયેલા નોવેલો અને હુસ્તેકો વગેરે
સસ્તા ભાવથી મળશે.

બહારગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતું ધ્યાન
આપવામાં આવે છે.

મળવાનું દેકાણું

શા.વેણીલાલ એન્ડ નવનીતલાલની કું.,
બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર્સ,

લીમડાચોક—મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૧૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ધર્મશાસ્ત્ર

વિષય ૩ - ૨૦૧૨

આનંદે બહાર.

-: યાને :-

સંગીત શાસ્ત્ર.

ઉદયભાણુ—

ઝોલો મારા પ્રેમી પોપટજી ઝોલો ઝોલો, ઝોલો ઝોલો મેના ઝોલાવે
 ડોલો રંગ રસીયાજી ડોલો, જરી ડોલો ડોલો (ર) પ્યારી ડોલાવે,
 મેના તારા વચનની વેણા વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી.
 મેના વ્હાલી મેના કે, ના કહે પણ જાગી,
 જાગી જાગી અજબ જ્યોત જાગી.

પહેલા પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારે,
 વ્હા વ્હા મેના શું સતી સીતા વીસારે.

ચતુર સુગ્ધણ સીતા રામ ઉચરાવું, પોપટજી પાંજર સોનાનું સજ્જવું.
 લાડલી હું લાલચું નથી કે લલચાવું મોને રૂપે શું ભીડ ભીતરની ભાગું
 રડા સુડાં ને રંગે રંગે રમાડું ચાંચ ઘાડીને ફળ મીઠાં ખવાડું.
 ભાવના ભુખ્યા શું ભાવી ભાવના ભુલાવે—ઝોલો.

કામલતા—

તમારે આસરે હું આવી, મને નાથ છોડી ન દેસો;
 પ્રિય પ્રાણ કહી ઝોલાવી, હવે હાથ છોડી ન દેસો.
 ભોળું હતું કુંવારું જ્યારે, આ મન મારું;
 પ્રેમ જ્યોત પ્રગટાવી પરજ્યા; એશુ વ્હાલા વિશારી દેશે મને.

ઉદયભાણુ—

પંથી પરદેશી ચિત સોંપી, હું આ ચા—લી
 મનને ભાવે તે કરજો પુન્ય શા—લી.

સાખી—તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;

પુછ્યું પ્રવીણ પંથી એ, કાણુ ગામની રીત.

શુભ સંદેશો લઈ સંચરજો, હું આ ચા —લી.

સાખી—મહા મહીનાનું માવડું, જંગલ મંગળ ગીત,
સમય વિનનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.
હેલા મંડપ માંડી મળજો. હું આ ચા—લી

ઉદયલાન—

અહો દીલદાર જરી દેદાર દીવાનીને દેખાડોને
અરે છટકી અધર છટકી મરં ફટકી જીગર પટકી.
અરે આધાર સુધારસ સાર ચતુરાને અખાડોને
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે છટકી અધર છટકી.
દીલની આપણુ ઓળવી ઘટે ન કરવી ઘાત,
પ્રાણુ કહો તો પાકવું વાલમ કરવા વાત.

સાવીત્રી—

ઉભી ઉભી જોઉં વહાલા તમારી વાટડી,
દેખી રૂપ હરપ ભરાય મારી છાતડી—ઉભી
દયાનીધી દેવે આપી છે. ધુવાની
નીરખી નગીના બનીછું દીવાની
આનંદે ગાલીશું દીન રાતડી—ઉભી

ઉદયલાન—

વન વગડામાં ભુલી પડી; તાં અમૃત પ્યાલો પીધોરે.
પીધો લીધો સાર સૃષ્ટીનો, કોલ-અમર ત્યાં પ્રાધોરે...પંથી
અધવચ વગડે વીછું કરડ્યો, જેર ચડ્યું છે અંગેજી,
કોઈ મુરલીધર મંત્ર લણે તો, શીતળતા થાય સંગેરે...પંથી
દુનીયા મારી ચેસ્ટા કરતી, ને માંડામાં ગણતીરે,
હું ગાંડી, કે દુનીયા ગાંડી, આપ કરી દ્યો ગણતીરે...પંથી
સાવીત્રી—

લાગી લગની મને તારી ઓ લલના—લાગી
સુરપતી મતી શું વીસારી
સુંદરી શચીતથી અધીર સુખ આપું (૨)
પટરાણી કરી સ્થાપું ન વચન મનોહરી—એ
સતી દેવપતી—

વારે લાલા મોહન બંસીવાલા
હોગો છો શાનરે સલુણાં,
જાણી જાણી તમારી મેં હોગા,

પ્રીત બાંધી હવે હું પસ્તાઈ,
 પસ્તાઈ પુરી કાના ડગાઈ હું તો કાના,
 રસ બીના રંગીલા શરમાળા શામળીયા-વારે
 શાને શાને સાતાવો વાતે વાતે ઉડાવોરે.
 મેં જાણ્યા સરવે ચાળા અરે જાવો નંદલાલા,
 વરજલાલ ગોવાળા છબીલા ડોગાળા-વારે

પરશુરામ—

અરે, હાં હાં, જરા ધીરે; ખેંચો બ્રહ્મ કમાન,
 અરે જાઓ કરો શાને, ઘેલી અડપલાં આમ.
 ધરી બ્રહ્મ કમાને, ઝેરી તો, નયન બાણે
 સાંધો સામે સ્નેહીને સંધાન—
 જાણું શું; હું બાળા ભોળી, કરો શાને આ ટોલો,
 જાણું શું હું તીર શું કમાન ?
 થઈ ભોળી ને અજાણી બ્રહ્મ કમાન તાણી,
 મોહીની મારે શા મોહ બાણ,

સં ૨૦—

પાપીનાં મોહડા કાળાં. સતીઆની બોલબાળા.
 થન થન કુટીલ મન શું કરે, તનમન કરી લે તું ભલે,
 દોરી છે સહુ તુજ હાથમાં જગનાથના.
 શું કરે ભલા વૃથા બડાઈ પ્રભુ કરતા, જગધરતા, સંહરતાં
 અદલ ધનસાઈ તેના હાથમાં નાદાન કર ગુમાનના
 પાપીની ધારણા થાય અંતે દુળધાણી,
 તજ શક્તા, દુરજનતા મન કરતાં, નીકુરતા,

સં ૨૦—

હું પારણું કદી નહીં, પીડા ધરું નહીં શીરે કદાપી સંસારની,
 રહું બાલકુમારી. સદા બ્રહ્મચારી, હું બકતી કરું વીશ્વાધારની.
 પ્રીતીતણા પીંજર વીધે પરવશ થઈ પડવું નહીં,
 સંબંધીઓના બંધની બેડીથી તન જડવું નહીં,
 આ નાટકી સંસારની દુઝ્યા મહી મરવું નહીં,
 અમૃત ગણીન વીષય વિષ પીવાનું મન કરવું નહીં,
 જાડી માયા અંધેરમાં હું પડું નહીં રહી વાત હૃદય વીચારની.

સુરદાસ—

દેખો દેખો, મેરા નામ માયા મહાન મશહુર હેં,
મેરા ન્યારા હી આલમમેં નુર હેં, ભેગી ભોગીકુ મેરી જરૂર હેં
દીલ યું દે રહે ન કોઈ મુજસે દુર હે વાહજી વાહ વાહજી વાહ

લોલાવતી—

અવર મદન અલખેલો આતો દીસે અવર મદન અલખેલો આં
શરદ્યુનમના સુધાકરે સરખો આજ નગર ઉગેલો—આં
મનોહર કરતુરીયા મૃગ માફક ગંઠિં ઝરખે ઝુકેલો—આં
હું નીરભાગી નાથે તજ મને વેશ્યા અવાશે વસેલો—આં
ધન ગણીકા ધરણીતલ તુજતે પ્રીય કરયો મમ પરણેલો આં
ચંદ્રચંદ્ર મધુર મેઘ સમ કુજ મન રંગ રહેલો —આં
મધ્યાગી વેશે નહીં જાણે મુજ જળ છેલ છેલીલો—આં

મીની—

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની, મને કાઢ ન છોડારે—કાઢ
લાચાર હું ખીચારી છું શીદલ્યા કેડારે,
જીવાનીથી દીવાનીછું મારો છોડો છોડારે—છોડારે
પ્રાણ દાન છે પ્રીતમાં પુછી કરગન પ્રીત,
પ્રાણ દાન તો રહેલ છે કહણ પ્રીતની રીત.
આધાર તું કીરતાર મારો પાડ બેડારે,

સં ૨૦—

મને સ્થાય કરશે મોરારીરે, બહારે ચડશે ધોવરધનધારી
અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઈ તારી, બેની ચીંતા કરીશ નહિ મારી
મનરો અન્યાને બળતાં ઉગારી મોહ દીધો ગળેંદ્રને તારી,
દ્રોપદીના ચીર પુરયા થાશે તે સાયકારી—મને.

સુરદાસ—

આ તારા વચનો સારાં રનેહે સાંભળતાં
શાંતી પામ્યું છે મન મહાઈ રે—આં
જગની જંગલમાંથી બળતો બચાવેજી
ધન્ક ગુરૂ ચીંતામણી ધાઈરે આજે—આં
લકતી ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં—શાણીં

મુરદાસ—

મેં લયતો છોડ્યો ભાસ, નયનો કરીને ન્યારાં,
ઘટઘટમાં કરજો વાસ, પ્રીતિ પ્રભુજી ખ્યારાં—ટેક૦
વીઠલ વહાલું ખીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉદ્ધારી:
આધી વીદારી શરણે સ્વીકારી, ટાણે ટળો મુજ ત્રાસરે મેં
આંખ વીણા અતિશય દુઃખી થાશે, જીંદગી આની શી રીતે જાશે;
થાયે હવે શું, ગલરાયે હવે શું, શાને બનો છો ઉદ્ધારે—મેં

મુરદાસ—

બહાલા પ્રજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયા મહારી મહારાજ;
ખ્યારી છળી રામજાની, રથાપી ઘટઘટમાં મેંતો એને હાથે છે મારી લાજ
વૃંદાવનમાં કરતાં ધરતાં વરતાં...આ.....બહાલા
તે નીત્ય હેત ધારી બંધુ હણધરના હું તો;
સેવું છોડીને ખીજા કાજ...વૃંદા ..બહાલા

માલતી માધવ—

ચાલ...ચાલ...ઓ...અલખેલા, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી,
તારા ઉરમાં અનંદની હેલી, સાહેલી તારા ઉરમાં આનંદની હેલી;
મળ્યા હવે ભેગા ચંપો ને ચંપેલી.....ચાલ ચાલ

મારા પંગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી;
(ખિલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હીલી હવે ચાલ ?)

(આ આવિયે છીયે).....ચાલ.

સરોજની—

નખરાળી જોખનવાળી, કાઠ ખુલ ખુલને બોલાવો,

મચકાળી મેદીવાળી, આ ખુલખુલને બોલાવો.

કાંઈ સલુણા સંગે માણું, મોહનમાળા પહેરી;

મદન જંગનું જોર જણાવું, લાલ કાઠ છે. હહેરી...આ...ન.

લાવ લાવ રસ ભેદ બતાવું, સમજાવું સૌ વાતો;

ગયો વખત પાછો નહિ આવે, માણવી હોય મઝાતો...અ...ન.

સતી દ્રોપદી—

સખી સ્વપ્ન મહીમન મોહનને, મેં નિરખ્યા એકાન્ત વિશેષમને;

શરમાઈ રહી રતીનાથ વદે, મુખથી નહિ કાંઈ બોલાય અરે.

વિનવે અતી વદનલ વહાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ અપાય જરી;

નીચું જોઈ રહી દ્રગ પ્રેમ ભરી, ખણતી પૃથ્વી નીજ પાય અરે.

કર સાહી રસીક રૂઢે વળગ્યાં, કરતાં બળસેન થયા અળગાં;
 તુડી હાર ગયો એ રકાજકમાં, કસ કંચુકીની છુટી જાય અરે.
 ગયાં રવેદથી વસ્ત્ર બીંબાઈ અરે, પણ નાથ થયા નગણાંજ અરે;
 મનથી મન રોજ ગયું પીગળી, જેમ સાકર દુધની સંગ લગી.
 કીધાં ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે;
 મુખ તાંબુલની પીચકારી ભરી, ઉડી, અચાનક નાથને અંગે પડી.
 સખી તે રજની અને તેજ ઘડી, રસીયો રીસ લાવી રીસાય અરે,
 સજ શસ્ત્ર શરીર શું અશ્વ ચડી રણ જાય પીયુ અરે હુંથી લડી.
 સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી, કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

કામલતા—

વાટ જીવે છે વાલી રશીકવર, રજા અમે તો લેશું આ
 પ્રેમ ગુંથણી ગુંથો છાના દુર, હમે તો ચર્ચિશું આ
 મને એકલી મુકીને તમે જાઓ ના-થણા એકલાં તમે ત્યાં જાઓ આ
 મને લાગે છે બીજા-પદ્મ કીક છે કીક—એમ કેમ,
 ખાલી કરો પતરાજી—અમે જમએ એમાં રાજ
 છતાં કરો છો સદાઈ—છોડો જાસું હમે બાઈ
 હવે આવજો બા—સખી તું—હા—આવજો બા આલી તું.
 બા, આવજો બા, કરો અમન, ચમન, હમે જમશું બા—વા.

મહા પેતા કાલંબરી—

રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો (૨)
 હાડ માંસ ને રૂધીર ભરેલું, મદ્યું ચામડે અંગ (૨)
 ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ;
 ભરંસો નહિં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન
 સ્નેહસુધા—

ધાર્યું એક ધણીનું થાય,
 આપણું કર્યું કાંઈ નહિ થાય ..... ધાર્યું
 રામચંદ્ર જેવા સત્યપુરુષો, શીદ વનવાસે જાય ?
 સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
 દશાનન રણમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા ન કળાય—ધાર્યું
 ધર્મ ધુરંધર ધમરાય, શીદ દુત રમવા જાય ?
 પાંચ પતી જેતા સતી કરી લગ્ન શીદ હુંટાય ?
 હતા હાજર એકી યદુરાય—છતાં શીદ દુઃખમાં તે દુભાય ?
 કરોને ભલે અનેક કિપાય છતાં ભાવિ નહીં ભુંસાય—ધાર્યું

પિતૃભક્ત પુંડલીક—

મને તું માફ કર શાણી, વચનપર ફેરવ્યું પાણી,
ખરે હું કુર છું માણી, ગુન્હેગારી અમારી છે.
લકંગા છો ધુતારા છો, ઠગારા આપ છો પુરા,
અધુરાં લેશ ના ભાશે, હૃદય માંલિ કટારી છે.
લકંગો છું ધુતારો છું, પરંતુ દાસ તારો છું,
જગતના પાપની ઉપર, અખત્યારી હમારી છે.
જળ્યા રાંડે રતન જેવા, ખરેખર આપને બેટા,
લડે છે શીંગલા ઘેટા, ભયંકરતા થનારી છે.
અમે મસ્તાન પંખીડા, અમે મ્હોખત તણા કીડા,
વડીલો પણ હતાં એવાં, કબુલાત એ અમારી છે.
રૂપાળી નંદ છે થાપી, ટળી આપા થયા સ્વામી,
રહી ના લેશ પણ ખામી, કહો (ના) છેડ સારી છે.
ઈન્જરો તો નથી લીધો, રસીલી આજ નખરાનો,
હવે તલસાવ ના પ્યારી, વિરહની આ ગિમારી છે.

મહાશ્વેતા કાદંબરી—

મંજરીએ મનડું મોઢુંરે, મનગમતા મહારાજ, મારા મનગમતા મહારાજ.
એથું દીલડું અમ પ્રોથુંરે.....મનગમતા૦

(શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે.)

સાખી—મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મગાય;

વીણુ પ્રીછે વીણુ પારખે, ઘટે માન મુનિરાય ”

સાખી—માગે માન ઘટે નહિં જ્યાં જેવું દાતાર,

રુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ ધરો કર્ણ મોઝાર ”

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુંરે .....મનગમતા૦

માયા મોહિની—

રહ્યો વર્ષોના વર્ષો મવાલી, લાવું જૈરી હવે બશ રૂપાળી,

હોય વિધવા કે ભરથાર વાળી, આવી વાંદા મેણું નાખે ટાળી;

શેઠ ? છે આ જમાનો મવાલી, કોઈ આવી જશે ઝાળી,

હોય આ આગરથી આરપાર ખાલી, હોય વિધવા પણ બે બચ્ચાવાળી

નહિં નહિં—જૈરી લાવંશ બચ્ચા વગરની .....(હાખ.....છી)

કેવા ઓચીની ઝીંકનું, હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં...હાખ છીં.

રાંડ નકટી કડં નાક વાઢી, વાત વિધ્નોની આ કેવી કાઢી,

તારી મુરત બનાવું હું કાળી, જૈરી આપી જશે હાથ તાળી—રહ્યો૦

સાગર સરીતા—

પ્લીહર ફેરા માંડયા ધંધા, ખોટા જગમાંડી મોટા,
 ધરધર અંદર બન્યા કંદંદર મોટા હા મોટા.
 જગમાં મોટા ધરના ખોડા મોટા છે ગોટા,
 સધળે છે પોતપોતા ભારી, અગડ'બગડ' નીયારી.
 ફેડીટે મારામારી ભારી, જગમાં પોઝીશનની બક્ષીભારી,
 ગડબડ ગોટાથી, ચારી સાચાની ખ્વારી—પ્લીહર.

માલતી માધવ—

નાનકડી નાળુક નાર હું-બહુ નાનકડી-બહુ-નાનકડી (૩)
 મારા બહાલાની છું લાડકડી (૨) બહુ લાડકડી (૩)
 આંખ તણે પલકારે પટકું છું લાડને-
 નાની શું સમજે બહાલાનાં બહાલને
 હુંતો બધુંએ સમજું છું જાણી ભોળો ભરચાર તું બહુ માથે
 (ચડે) ૩.....નાનકડી૦

મહાશ્વેતા કાદંબરી—

શું કહું કથની મહારી રાજ, શું કહું કથની મહારી,
 હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ.....શું કહું૦
 પરખી પારી જાતિક મે, અરપણ કાધું મન મહારં;
 પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખારં-રાજ.
 ચંદન કાપ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સદ્ગમનની આશે,
 શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, હિડી ગયો આકાશે-રાજ.
 અરધું મેં સવસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
 તજી જગત જંગળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજી ત્રિપુરારી-રાજ.

માલતી માધવ—

હાંહારે મને હગી, હગી મને હગી, હગારે મને હગી, જાણુંને ભોળી નાર
 ખોટા બોલી શાને ખુવે છે ભાર, આ છે ખોટા કરાર (૨)
 ખોટો ખોટો ? હા ખોટો.....હગી.....

સાખી “અંતર પ્રેમ વિના બધા, નિષ્કળ કોણ કરાર,
 એ વિણ કો દંપતિ તણો, નવ સુધરે સંસાર.”
 આ છે ખોટા કરાર ..... હગી૦

સુકન્યા સાવિત્રી-(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શા માટે શ્રમ કરે સતી તુજ પતી લક્તી સાચી (૨)

હવે પુત્રી વળતું પાછી (૨)

સાવિત્રી—સજ્જન કેરા સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત.

મિત્ર ભાવે સુણુને હવે, આ દિન વનીતાની વાત.

ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય, ધર્મ ગ્રહસ્થાશ્રમ ગણીયો.

કૃપાનાથ, મમ, પ્રાણનાથ, શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)

વળું મહારાજ કેમ પાછી (૨)

યમ—સુણી વિવેક ભરીમદ્દ વાણી, થાઓ પ્રસન્ન અતિ મન શાણી

સત્યવાનના છવત વિના કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા અંધ સાસુ સ્વસ્વર દેખતાં થાય.

યમ—તથાસ્તી ! ભાગ્યવતી તું અતિ દુર આવી,

થાય ક્રોધી મિથ્યા નવે ભાવી.....શાં

સાવિત્રી—પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમ નાથ,

તપ વ્રત આપ કૃપાવડે, ત્યાં આવું તમ સાથ,

સંગત સજ્જન તણી નથી સોંધી મૈત્રી સંત પૃથ્વીની મોંઘી,

કૃપાનાથ મમ, પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું

યમ—અર્થ યુક્ત સંભાવણુ તાર, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનાર,

સત્યવાનના છવત વીના, કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી... ..હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા બુદ્ધિશાલી સસરાજીને પાંચું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય

યમ—તથાસ્તુ ! ઉત્તમ વર મે આપ્યાં ભાવે, હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે શા.

સાવિત્રી—સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રોનું સનમાન,

સાધુ, તેા દુશ્મન તણું પણ સાધે કહ્યાણ,

સંત પુરોહીની સમાન દૃષ્ટિ, દયા તણી વરશાવે વળિ,

કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું, રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું;

યમ—શીતળ વચન સુધાસમ તારાં, તૃપા તૃપાતુરની હરનારાં,

સત્યવાનના છવીત વિના, કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી—હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ

કરનારા મારે સો ભાઈ થાય)

યમ—તથાસ્તુ, સાસરીયાનું માન વધાર્યું,

પીપરતણું પણ કાજ સુધાર્યું.....શાં

સાવિત્રી—પરદુઃખે દુખીયા જાને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ.

ભરસો ભારે સંતનો, કરવાનું શુભ કામ.

સન્નન મહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સન્નન ધર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું.

યમ—મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં
સત્યવાનનાં જીવીત વીના, કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે

સાવિત્રી— મહારાજ ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય.)

યમ—તથાસ્તુ ! ઘટેના થાતું અતિવર લોભી,

તજ પુઠ હવે જ અહીં થોભી.....શાં

સાવિત્રી—સ્વધર્મ વહોલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,

સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણાં આધાર,

સન્નન ફરે ન આશા આપી, બ્રોહ્મું અબ્રોહ્મું ન કરે કદાપી

કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું,

યમ—અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભક્તિ મારી,

લગવતી છેલ્લુ હિતમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી—પુત્ર તણું મુજને દીધું પ્રભુ આપે વરદાન.

જીવીત દાન ઇષ્ટ જીવનને, સત્ય કરો લગવાન .....

બુદ્ધદેવ—

પીયુ પીયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ બુરે વનમાં,

વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં—પિયું

ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય.

જુલતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર રહાય—પિયું

બાળા રસાળી અંતરે આકુળ વ્યાકુળ થાય,

નત્ર નવોદા નૌત્તમ રમણી રસિક નરવર રહાય,

હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયું

બુદ્ધદેવ—

કુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણ —કુલની.

ગણી અંતરની ઓળખાણ—કુલની

સ્વામ સહુણા અમ ધર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન,

નાથ નગીના પરિમલ બીના, મન માન્યા મેહમાન—કુલની

જાઝું શું કહીએ સમજીને સખી નયનના ભાણ,

વિમળ કમળ આ સરોવર જળનું, ભોગી લમર શું જાણ...

માહવિતા કાઢંબરી—

જેલો બોલોને અંતરના બેલી નાથ વિનવું કરજોડી.
પિયુ જશો ક્યાં અમને છોડી, પ્રિતી જન્મોજન્મ તણી તોડી—બોલો.
સાખી—હાથે આવી હંસલો, ઉડી ગયો આકાશ;

જઈ બેઠો દુર દેશમાં, હવે મળવાની નહિ આશ.

મરજદા મેં કુળની છોડી, (૨) તમ સંગે મેં પ્રિતી જોડી (૨)
ઉઠો ઉઠોને અંતરની કરીએ વાત, રાત રહી હવે થોડી—બોલો.

મનુ-મણી—

અટપટ કંઈ કંઈને સમજાવી, બાઈ પૈસા કર્યો કામનો અટપટ
માત પિતા સુત બધુદારાને બેનડી,

હેવાર વસુવીન નામનો બસબસ.....અ.

માનને ખાનપાન પૈસાથી થાયછે,

મેટો વેપાર જગદામનો બસબસ.....અ.

પૈસાની પ્રીતડી, સંસાર રીતડી પૈસો પ્રભુ આખા ગામનો, બસબસ—અ.

કુસમાવતી—

આતો હીરદ્રીયા કળાય વાયુ, ગોજો છે બળાય,

ચાલો ડીરપેનસરીમાંય સધારીએ

મેટો વિકટોરીયા માંલ, ડાકટર બકકને ત્યાંય.....ચા.

અરે, અરરરર હાય, કંઈ કંઈ થાયછે.

ખમા ખમા ડીઅરજન તને શું થાય છે.

અરે અરરરર હાય, મારો જીવ જાય છે,

મારા કસેજના દુકડા તને શું થાય છે,

કાળી જીરી બે વાલ, ગજો લીંમડાની છાલ,

પાઉં ડાવો કરી ચાલ માંહી થોડુક જૈર ઉમેરીએ.....ચાલ.

જાય કાલેરાનો રોગ, મજે માવતીનો ભોગ.

આવે દીવાળીનો જોગ, લંછ આશની કુમાર ચાલીયે,

અરે, અરરરર.....અવે હાય.

બલિરાજ—

મારી સજની, તું ક્યાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ બોલ બોલ ?

શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચડાવે, કેડો છોડ છોડ છોડ.

હમણું માળા શુંતી હતીને, હમણું કેમ કરમાણું !

પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી ભમ્બર ક્યાં ભીંગણી-સાચું
કાજો ભમરો શિર પર બેડો, ઉરાડતાં ગજરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઈ, મારી ભમ્બર ત્યાં ભીંગણી-કેડો
કસ્તુરી તારા અંગે મહેકે કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળાયો કોણુ કગારો-સાચું
ચંદ્ર સરોવર નહાંવા ગઈતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
જાળ ભરીને ગજરા આપ્યા, હુતો તમથી હારી-કેડો

અલિરાગ—

કાયર તે તરને સમન્ને જે કરમે હસત મૂકી ફરતા,
નસીબ માની એસી રહેનારા, દીકા રડવડતા—કાયર
ઉઘી અંદર ઉતરતા તે, મોતી પામી નિકળતા,
તીરે રહી જનનાર તમાસો, નહિ કોડી મેળવતા—કાયર
નાનું બાળક ભણતાં પંડિત, પાણુ ધસે છે દોરી;
ભાગ્ય કસોટી ઉઘમ કરીને, તથા નિરાશા જાણી—કાયર

અલિરાગ—

લાડકડી તારા લાડ કાડ સૌ પુરા કરશે કંથ,
સખી તું શીખજે પ્રેમનો પંથ ગ્રંથ (૨)—લાડકડી
પ્રિયતમ જ્યારે મંદિર પધારે, સામી લેવા જાજે,
સ્નેહ પુષ્પથી શ્યામ વધાવી, પતિ ગુણ ગીતા ગાજે;
ચરણ પખાળી પ્રાણનાથનાં, વિંજણલે વાયુ વાજેરે—લા
હું છું નાની નાર નવેલી પ્રથમે શરમ અણુ આવે,
જખીલા કદી છણકાઈ જાયને, મુજને નહિ જોડાવે;
આજાકી જનજાણે એવીકે, રસિયો મને રીઝાવેરે—લાડકડી
ખાનપાન જોજનની સેવા, નિજ કરમાં તું રહાજે,
સ્નેહ મંદિરે શ્યામ જોડાવી, અંતર ઉભરા ગાજે;
નયન કટાક્ષે લાલ લોભાવી, અધરામૃત પીજે પાજેરે—લાડકડી

અળીરાગ—

જોળખાઓ હોય વંચક તડાટીયા,
લાવો લાવો ફરશુરામ ફડકીયા;
જને જુડાને લુચ્યા હડકીયા—જોળખાઓ
કન્યામાં કંઈએ ફળ નથી, નવમે લેયામાં લિમત ધારજે.
વર છે રૂપાળો વિદ્વાન વરણાગીયા;

કામ દેવ કેરો અવતારજ્ઞે—ગોળખાઓં
 જ્ઞેશીને વૈદ મળ્યા, વેવાઈ હુંસીકા,
 ઘડીઆં લગન નિરધારજ્ઞે,
 વહેલા પધારજ્ઞે મળજ્ઞે મંડપમાં,
 આનંદ આવશે અપારજ્ઞે—ગોળખાઓં

અલિરાજ—

જ્ઞઓ જ્ઞઓ ના સતાવે, કગારા છખીલા છેલ;
 આધા રહો અક્ષમેલા અડશેમાં—જ્ઞઓં
 અંક ભર્યાના સમ ખાઓં તો, સાચી વાત સમજવું,
 મન મોહન કાળા છો અડતાં હું કાળી થાડી—આધાં
 તું મુજને અડતાં સ્યામ બને, હું કેમ ન થાઉં જોરે ?
 રસની ગાળો સાકર જેવી, આજ ઉતારું તોરે—આધાં

અલિરાજ—

વશ કાવો તેં વીર મારો, જે ગુણિયજ્ઞને બહુ સારો
 નથી વાંકે જરા કાંઈ સારો, નણદત્ત તમ વીર કગારો
 રંગ ભુવનમાં હતી જ્યેકડી, આવી “અડપલું” કરી ગયા
 ચુંબન કરી ભરી અંક મીઠાવી મોહન મનડું કરી ગયા—નથી,
 વસંત જંગલન પ્રુલવાડીમાં, ભૂલો પડી ગયો ભ્રમરો,
 લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યા ઇમરો—વશ.
 શરણાજો મને સાન કરીને, કંચુકાની કસ છોડી,
 હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી,
 વહન ચંદ્ર છખી રતિ લખાવે, બ્રગુટીકામણુ ગારી,
 બંધુ મારો સરળ હૃદયનો, કળા અજગ્ય છે તારી—વશ.

અલિરાજ—

સદ્ગણ છે સંતનો સાચી કસાઈ (૨)
 સંતની સંગત ભવં જળ તારણુ,
 વૈદ પુરાણે ગાઈ.....સદ્ગણ છે
 ધ્રુવ પ્રહલાદને અંબરીષ રાજ,
 ભકિત ધ્વજા ફરકાઈ.....સદ્ગણ છે

અલિરાજ—

આનંદ મંડળ ગાઓ, પરણાવી લેશું લલાવે;
 મારી વેવાણુ રસીકી જેટી શાહજો;

નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી૦

વાહ હીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ખીજું કાણું;

મળી વેવાઇને વેવાણું, ફેરા ફેરવોને ઝટ.—આનંદ૦

ફડાકિયા વૈદ જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;

કેવી જન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકા વાગશે—આનંદ૦

તડાડીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;

વાજાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો—આનંદ૦

અતિરાજ—

અમૃતથી પણ અતિ મીઠી લાગે, માત પિતાની સેવા,
જનની જનકનાં પદપૂજન તે, મધુરા મધુરા મેવા—અમૃતથી૦

સ્નાન ધ્યાન સંધ્યા તર્પણ કરી, અગ્નિહોત્ર સુધારે,
પ્રમે ન પૂજે માતપિતા પદ, વૃથા વખત તે ગાળે—અમૃતથી૦

માતા ~~શિવ~~ દેવી પાર્વતી, પિતા શિવ મહાદેવા;

સપુત પુત્ર આ સંસારમાં, કરે પિતૃ પદ સેવા—અમૃતથી૦

અતિરાજ—

કરી છેતરપિંડી કન્યા લુટી પરણાવી જઇ,

ફરિયાદ કરે છું સરકારમાં;

અંદરીયો શંકરીયો, વર છે કાણો,

તળતાડું તપાસ પળવારમાં.

કેનોતો કન્યા છે અંપાની પાંખડી,

કામદેવ જેવાની કુટેલી આંખડી;

લુચ્ચાના પીર તને, જાણ્યો! ફડાકિયા,

હજ છે પાટણનો તું, ત્રણંક તડાડીયા,

ચુપ, ચુપ, ચુપ,

જા, જા, જા,

અહીં નથી ધરાળંકે ઉલાળમાં—કરી૦

બોલતો કાગળ—

રંગી આ દુનિયાના રંગી તે રંગી બેરંગી, દુનિયા દોરંગી,

સાગર પાણી શીતલમાં, વડવાનલ તેના તળમાં,

આગને પાણી અન્યાં સંગી,—૨

આજે અંગી મનાતા, કાલે ભુજંગી થાતા;

કાણુ ભુજંગી કાણુ અંગી—૩

વાયુ જે દીપક કારે, આગને એજ વધારે.

પ્રભુની પ્રભુતા એ દોરંગી,—૨

હિમલતા—

નહિ ખોલ કાચલ કરી કરી ટહુકાર,
 મને કાળજે લાગે કટાર, હજી હું છું કુંવારી નાર—નહિ
 વસંતનો રંગ જામ્યો લતાને, વૃક્ષ ભેટી કમા ખાય;
 યૌવન પુષ્પ જે ખીલ્યું હમારું, ભોગી વીના કમાખાય;
 મારી જાગી જાગી રાત જાય, તેમાં તુંવળી વેરણ થાય—નહિ
 શા ખતુરાજ, ખાલી મદનનો આ ખાળામાં લાવે વિકાર
 હારી રતીનાથ, જોડીને બે હાથ વિનવું છું અહીંથી પધાર;
 મારો નાથ નથી આધાર, તારા મદને ઉતારી દેનાર—નહિ

દંદાવતી—

કરવા આહો છો શું ! પાપી કૃત્યો ધોરનારે ?
 અંતે રે, શો નહીં કે જગમાં, એકે નોરનારે—ટેક
 વૈભવનો લ્હાવો લેવામાં, સેતાની સેવા કરવામાં;
 ગોળ ખોળ કેવાં, ફળ છે, ઝેરનારે.....કં
 વેદ તથાં વાક્યોને ચુકી, બેસો કાં તે ઉપર થુંકી ?
 વીષય કુપમાં ઝુકી, લાયક મારનારે.....કં
 કાળાં ધોળાં કરી કરોડો, ગરદન ગરીબનણી શું મોડો ?
 પાછળ પડશે જોડો, લક્ષણ ચોરનારે.....કં

ખોલતો કાગળ—

કુલણુ કુલોમાં ઝાઝા કુલ્યું કુલ કુલી કરમાશે,
 કુલી કરમાશે ખિસેજું આખર ખરી જાશે.
 સરખા દિવસ ન ગયા કોઈના તેમ નહિ જાશે,
 રેટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઈ ઠક્કવાશે.....
 ઉજળું એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે,
 ન્યારે પડશે કાળ અપાટો ત્યારે સમજાશે.....

હિમલતા—

દીકરી ગાય સમ કહેવાય.
 દોરે વડીલ ત્યાં જાય—દીકરી
 બાલ્ય કળામાં માત તાતના આશ્રયથી રક્ષાય,
 યૌવનમાં લલના લજ્જનનું, રક્ષણ પતિથી થાય—દીકરી
 વૃદ્ધાવસ્થામાં સુત રક્ષે, પરાધીન પ્રેમદાય,
 ત્રણે કાળમાં સ્વતંત્રતાથી નારી દુર જણાય—દીકરી

બોલતો કાગળ—

માલી વિનાની ખાલી જીવન તણી કુલવારી,
હાથે સુકાઈ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી,
ગાલ શુભાજીતણી મહા લાલી, નરગીરા આંખ નમી મદવાળી
હ્યો સમાળી જીવન માલી.

પાણી વિનાની ડાલી તાપે તપી હરિયાળી
બોલતો કાગળ—

આવો દાર્દ વૈદરાજ આસડ અજમાવો,
આ લાગી લગન વિસરાવો,
ખાલો જે પ્રીતિનો ઝેરી પીવાણો તે,
પાછો કઢાવો યા પચાવો.

કહે છે દાર્દ કંઈ કાન કંઈ સાંભળેછે;
કંઈ કહેવા જતાં આ જીલથી કંઈ નીકળે છે.
જવાનું કયાંય ને આ પાય કયાં આડા વળે છે.
થતું નથી કંઈ બીજું પણ ચિતકું ભરભડે બળે છે
એ છોડાવો લગન આમિટાવો અગન, શાંતિ લાવો,

બોલતો કાગળ—

સુખ હોય જે નારને નાથ તણું,
ગણે સ્વર્ગાય સુખ સહુ તરણું.
સતિને નહિ માન તણું સમાણું.
ધિકક તે અધમા ધરે જે ડસણું;
પતિ પ્રેમ પિયુષનાં પાને દરે;
નિત્ય સ્નેહ સરિતામાં સ્નાન કરે;
બની દાસી વિદાસી ઉદાસી દરે,
મણવાણી ક્રમે પતિસહ વિચરે;
પાત સેવક સંસાર સમુદ્ર તરે,

બોલતો કાગળ—

અચ્ચા કચરા, કંઈ સાવધ થા, જીવન જીવડો ચસકેલ દીસે,
આ ધનચકર મોહિની દીપપર, જે મીણ બની પીગળેલ દીસે.
કાંઈ દાળમાં છે કાળું એ નક્કી થયું,
શું ખરો છે ભેદ એ તો જાણવું રહ્યું;
પાસને નાપાસનું દરદ નવું થયું,
શરમ શરમ જીવનું હવામાં ઉડી ગયું.

બોલતો કાગળ—

હું તો ઇચ્છું છું પતિ તમ્હારી સેવા;
મને અન્ય વિષયથી નહિ કંઈ લેવા દેવાં.
મધ્યે છાશ બાકળાં ખાઈને પેટ ભરીશું;
મળશે તેપર સતોષ ગુજર કરીશું;
પતિના એકા દુકડા તે મીઠા મેવા—
કંચન નહિ પણ સૌભાગ્ય કાષ્ટની ચુડી,
મળજો તે સતી નારની મુડી
કાચા મુતરને તારેખંધાયા એવાં—
જડે કપડે પણ અંગ સહુ ઢંકારો.—
પતિ સંગે પર્યુકટી મહાલય સમ થાશે;
પતિસ્નેહ દષ્ટિએ અમે વેચાયા જેવાં—

હું મલતા—

વનિતા જન્મનું સન્માન
પતિસ્ને મુધારમ પાન. વનિતાં
નરપતિ પતિ છે સદન રાજ્યના, પ્રમદા માત્ર પ્રધાન,
આજ્ઞાવશ નૃપનાં થઈ રહેવું, પ્રધાનનું એ ધ્યાન. વનિતાં
વનિતા મૃદુતાની પ્રતિમા છે, પુરૂષ કડિન પાપાણુ;
પુરૂષરૂપ આ જડ શરીરમાં ચપળા ચેતન પ્રાણુ,
વનિતા સ્વર્ગની છે લ્હાણુ.
હો અજવાળી હોય રાત પણ થાય ન દિવસ સમાન;
ભોગ્ય વસ્તુ છે કુસુમ કામિની, ભોગિન્નમર નર માન વનિતાં

બોલતો કાગળ—

શરમ, શરમ, શરમ, શરમ, બોળવા બેઠો નામ,
ગુલામ ઇજ્જત લિલામ, ખાનદાનનું જરા નવ બાન,
થાય આજ થાય છે બુદ્ધિની આગ્રહ લિલામ,
જાય આજ જાય છે સસ્તામાં ખાનદાન માન;
છે ખરીબનારનો ચઢાવો તે પુટી બદમ,
એક—બે—ત્રણવાર, સોદો તમામ.
વન—દુ—શ્રી ટેમ, સોદો તમામ.
ક્યાં ધનવાનતાણું ખાનદાન, ક્યાં એ ગરીબ નોકર ગુલામ,
નાક કપાચુ સહુ બોળખીતામાં થુથુ કડી સહુ થુકશે ગામ

સન્યાસી—

ચાલો લટકેથી ચાલ, બની અલખેલા લાલ
ખુબ મીલાવ્યો લાલ, વરણાગીઆ,
લલી લાગી છે લાલ, થયા નસીબે ન્યાલ
વાહરે ફાંકડાજી લાલ, વરણાગીઆ,
મીઠલની બે બેડો મંગાવો, પીડી ચોળાવો પ્યારા,
હીરા મોતીના હાર પહેરાવો, ફરં ફેશનમાં પ્યારા,
ગીતો ગવાડું લાંબા હલેકેથી પડ્યમ ઢોલ મહી સારા ખરરર-ધુમ
પરણે છે લાલ લટકાળા, પેરીને વરમાળા, છમીલા છોગાળા.

રે લાલ વરણાગીઆ—ચાલો

ઈંદ્રાવતી—

કર્મ રતિ અતિ અકળ અગમ છે,
બહારે વિધિ તુજ ગતિ ગદન છે,
નાથ કૃતિ કદિ નાંહી કળાયે (૨)
ઘટ ઘટ વ્યાપિ મનહર આ, સુંદરતા,
કુદરતની, રમણિયતા,
સુખ દુઃખ વારા ફરતી જાયા—
સુરનર મુનીવર મોહી રહ્યાં છે,
નહીં બેઠ ભાધીનો જાણી શક્યા તે,
સુખકરણી, અમિઝરણી, મધુ વરણી,
પ્રભા પ્રભુની અગમ નીગમ છે—કર્મ

ઈંદ્રાવતી—

ભાવ ધરીને ભજ્યે નાથ, શરણ અમારું ફાળુ હરિ,
વરદાયક શુભદાયક પ્રભુજી
નીરાધાર આધાર, અદ્ધમ ઉદ્ધારણ
તારણ દેવ હરિ,.....ભાવ,
અન્નમેળ ગજ ગણિકા પ્રભુજી,
પાંડવની કરી બહાર, તાર્યો વૃજ દેશ,
દયાળુ દેવ હરિ.....ભાવ
દુઃખ મય આ ભવ માંહી પ્રભુજી,
સુખના છો દેનાર સેવના લ્યો,
સ્વિકારી દેવ હરિ.....ભાવ

હુમલતા—

મશહુર જે જે જ્યુટીઓનાં છે જગતમાં નામ,
 તે શીડી લયલી ને જુવનપા નાર લાજા કામ,
 ગણાય ઇંદ્રકેરી અમ્મરાઓ રૂપકામ,
 પણ મારી મિસિસ પાસે તેનું વેશ્યુ બે બદામ
 કરી છે વાંદરા જાણે ન રસ જરા.
 કિસ્સા ખોટા ખરા લખી લાવે પરીપરા
 મિમ્મજ આકરા, ધુમ્મવતા ધરે
 ન ચાલે પાધરા કદાપિ સાંધ ખાધરા—
 મુન્સી કરી પોચટ બધા બની ગયા લગ્નમ
 કલમ કનેથો લીધું ખાસ અસ્તરાનું કામ
 મૂંડી નાખ્યું માથું પુઝર જ્યુટીનું તમામ
 ન જ્યુટીઓના ત્રિસ્ટમાં મારી મિસિસનું નામ—કવી છે

ખોડાણુ!—

રસ લૂટે રસીકા રંગ માણે મોજલા.
 મારી જોગન કળી આ રસમાતી,
 (સ્વ) મારા મનુની વરણ કળી ચાતી,
 પવન ઢાળું, હું પાસવે આ,
 બ્રહ્મચારીને એનારે બાના,
 વાહ બ્રહ્મચારી, વાહ ચટકાળી,
 કંઈ કામણ કીધું ભારી,
 બાળો બોળો બ્રહ્મચારી. રસમ

હુમલતા—

રે લાગી લગની લાગી, મેં લાજ આજે ત્યાગી;
 રે વાગી મંદા વાગી, ઓહ પ્રેમ ગોળી વાગી—
 ઓહ લેડી લટકાવાળી, તેં મારી કાતિલ પાળી
 રાતલડી બીજે ગાળી છાતલડી—છેલા બાંળી—રે લાગી.
 શાને તરસાવે બહાલી પા અધર સુરાની પ્યાલી;
 શી વાત કરો બેતાલી, હું તો મારે આ ચાલી;
 છોડો વાલમજ, છોડો-છોડો,
 તોડો, રાણીજી, પડો તોડો;
 હાં હારે છોગાળા, શેઠાણી ઉકરો જાગી—રે લાગી,

બોડાણો—

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
ઘોડા છુટયા થાનસે પીછે પડી પોકાર,
દસ દરવાજા બંધ હુવા તોખી, નીકળ ગયા અસવાર—તારી.
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નિર્મળ નીર,
આખ્યા વિના શું પામીએરે, તે કહી ગયા દાસ કચીર—તારી.

બલિરાજ—

સંસારે સાચું રામનું નામ,
માત્ર એક દામ દામ ને દામ;
વાહ ભાઈ દામ, વાહ ભાઈ દામ—સંસારે.
દામવંત તે સહુથી ડાહ્યો, હોય ભલેને હજમ;
દામવંતના દારે જઈ સહુ, સો સો ભરે સલામ—વાહ
પંડિત કાજી પ્રવીણ પુરાણી રાજ રંક તમામ;
વૈદ વકીલને વેશ્યા સર્વે, દામની પાસે ગુલામ—વાહ.

ઈંદ્રાવતી—

કરો છલબલ નહીં છેલા, દુર રહેજો અલખેલા;
જાણું સફાઈ, આ ચતુરાઈ;
છોડો કળાઈ, ગઈ મચકાઈ, દારી હું બાઈ,
ચટક ચાલ ફરતી, મન હરતી,
નાંહી નફ્ટ નિડર થાઓ, જાઓ, છાકમાં છેકેલા...કરો
બાળ વિશાળ મુખ મૃણાલ,
અમિ ભરિ વાણી રસાલ,
દ્રગ મૃગ સમ જોઈ આ સુંદર બનું અધિર,
જાઓ પિયુ લાજ શરમ રાખો,
શિદ થાઓ આમ ઘેલા.....કરો,

હેમલતા—

પ્રાણ ભુલ્લી જજો હેમ તારી, પ્રણય દે વિસારી હવે;
તારી પ્રેમી આ કન્યા કુમારી, થઈ અન્ય નારી હવે—પ્રાણ
આજ્ઞા શિર મેં જનકની ચડાવી, શુદ્ધ પ્રીતિ પ્રણયને બનાવી,
તે થયું જે હતું હાય ભાવી, પ્રણય દે વિસારી હવે—પ્રાણ
તું થયો આજથી બંધુ મારો, સર્વ છુટયા હૃદયના વિકારો;
થઈ ભલે અન્યનો પ્રાણ પ્યારો પ્રણય દે વિસારી—પ્રાણ

હુમલતા—

ધાટી ઘટા આ વૃક્ષની વનભાગમાં શોભે સખી,
 કલ્પોત્ત કરતાં પક્ષીઓ, મન ક્ષાંભણી લોભે સખી,
 એક સ્થળે કલ્પનાદિતી, સરિતા વહાંતી જાય છે;
 શીતલ પવનની મંદ લહરી, સુખદ કેરી વાય છે—ધાટી
 કાઈ સ્થળે નાચી મથુરો મંજુ કેકારવ કરે,
 કાઈ સ્થળે વળી કાકિલા મદુગાનથી મનકું હરે—ધાટી
 વિચાર મૃગો સ્વાધીનતાથી ખેલ નાના ખેલતા,
 કાન્તારકીડાના ચમત્કારો સુધારસ રેલતા—ધાટી

બોડાણા—

રંગમે ક્યમ હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયેકે સંગ,
 ઘોખી ઘોવે મયલે સયલે, ઘોખનીયાકે સંગ,
 કીસ પાપીટી નૃજર લગી, મેરી ચોક્કી હો ગઘ તંગ—રંગમે
 મેરા શાહર સુસ્સ મીલા હય, રોજ પીવે હય લંગ,
 હાય જવાની હો ગઘ ગારત, પાણી હો ગયા અંગ—રંગમે

ઇંદાવતી—

સુખ દુઃખ કર્મના બહેવાર,
 રંકને સહુ રાય સરખા, દેવને દરબાર—ટેક
 જગતનો આ વાસ, સહુને સુખનો આગાર,
 ધર્મ નિતિ જ્યાં વિરાજે—(૨)
 ધન્ય તે અવતાર.....સુખ
 ધામ ધન જોખન સહુ, જાતાં ન લાગે વાર,
 જન્મ ધરીને સર્વ જાતાં (૨)
 પામિ ભવનો પાર.....સુખ

બલિરાજ—

ક્યાંયે સરખી સમાણી જોડી ના મળે
 મુનો લાગે સંસાર, એજે જન્યે અવતાર—ક્યાંયે
 ખાલી જોખન કુલવાડી, પહેરી પચરંગી સાડી;
 કંચુકી કમાનવાળી, આંખડી અણિયાળી,
 ચોવન બહાર જાયરે—ક્યાંયે.
 ચંપા કળી સુંદર સરમ, બ્રમરો સુગંધીના લહે,
 કંટક છતાં ગુલાબ કળિપર, બ્રમરજી રાજી રહે;
 કસ્તુરી કાળા રંગની, ઉત્તમ સુગંધી છે ભરી,
 હું છું રૂપાળી પદમણી તે, મૂર્ખને પાલે પડી—મુનો.

સ્નેહલતા—

અહો એ લટક મટકતી ચાલ ચતુરની નં.૫ હરખાઉ,
પળે પળ પાણી થઇ બનઉં,

સ્નેહ તણા કાચા સુતર તાંતણીએ ખેંચાઉં. અહો
(અલી જોજો,)

સરીતા સાગરમાં બળું જહેલી,

પ્રીય તરને વીંટળાઇ હું વેલી;

શાંત સખી થાતી નહિ ઘેલી,

ઉભા રહો અલખેલા, ઉરમાં વશેલા છેલા,

સખી એ છે અંતર મેલા.

સ્નેહ—અહો.

અન્દગુપ્ત—

કામીઓથી ચેતતી રહેજો ભોળી ભામિનીઓ !

કામીઓથી ચેતતી રહેજો.

વસન્તનો ખ્હાર હશે જ્યાં સુધી તમારાં જોખનમાં નંદનવન ફેરો,

ત્યાં સુધી તે પંખીઓ લટુ થઇ વિહરશે, પણ પાનખર
થતે પોખાર જો જો—ભોળી.

ઉગતી જુવાનીની ઉષા મલકાવશે જ્યાં સુધી તમારાં મુખ કમળો,

ત્યાં સુધી તે જમરા રસ ચુમી ચુમી ચૂસશે પણ ઘડપણ
સાંજે તજેલ રોજો—ભોળી.

કંવળ કમલાનન, બિંબોષે કુરબાન, માત્ર હરિણ આંખો પર

કામી ભૂતે ભાન,

કાળ જતે જેમ જેમ ઝાંખી ઝાંખી થાય, મુખારવિન્દ,

બિંબાધર, હરિણાક્ષીની છાંય,

તેમ તેમ થાય શીતળ કાર્મિકરી આગ, ચામડાંના

મોહપૂમરીની એ દશાજ—કામી.

ગીતા સુંદરી—

પાપાણની આ પુતળી, પણ હું ન એ શકતો કળી,

ચૈતન્ય અંગો અંગ જાણે, જીવતી આ પુતળી.

બ્રહ્માજીએ ઘડી તે ઘડી, કોઈ અજાણ પણ આવી મળી,

પુનઃ ઘડી શકશે ન એ, આ તુલ્ય ખીજ પુતળી.

હા ! બ્રહ્મ કરતાં પ્રેમ વધતો, વાત એ છે નિશ્ચળી.

પ્રેમે ઘડાવી મુજ પાસે પ્રાણ પ્યારી પુતળી.

આડી નથી મુકાઈ એ તો સીધી પણ વ્હાલી વળી,

એ તો વળે છે કેમ કે, ચૈતન્ય વાળી પુતળી.

રીસાધને મુજથી નથી ત્યાં તો વળી એ વિમળી,
મુજ મિત્ર ત્યાં ચોડેલ, જોવાને વળી પ્રિય પુતળી.
ચીતરું ચતુરાને હું નિત્યે, આરસે કાઠું વળી,
ચાહી મને ચીતારવા, મુજ ચિત્ર જોતી પુતળી.

નંદખત્રીસી—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુધ પવિત્રજ સાર;
તેવું કુળ જો માહરું, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે, દીકું અમૃત સાર;
પીધા વીણુ પાછો ફર્યો (તો) પડ પાસા પો'બાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન જીતે ભાર.
તે ગુણ જો હોયે મુજ મહીં, (તો) પડ પાસા પો'બાર
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચાર કને ભંડાર,
કામી પાસ રહે કામીની, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
મીઠો આંખો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર;
તેવું કુળ જો માહરું, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે દાર;
દીકું પણુ અડક્યો નહીં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
અલસ્યા સીતા દ્રૌપદી, સતી ખરી નિરધાર;
તેવું ચિત્ર જો માહરું, (તો) પડ પાસા પો'બાર.
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર;
ખાધા વિણુ ઉડે નહિં, (તો) પડ પાસા પો'બાર.

સરસ્વતીચંદ્ર—

શિતળ ચન્દ્ર જેવું, વદન કાન્તિમાન;
નયન મીઝી લે તું, શાન્તિથી વિરામ.
જાણે જઈ બેઠું એવા ઉમળકા આવે છે:
ખોલું કંઈ ખોલું, ત્યાં તો શરમ દખાવે છે.
કાંઈ કાંઈ અંતર થાય, થાય, થાય, ના રહેવાય.
થર થર થર કંપે કાયા, સ્વર થરેડાએ છે;
ચાલુ ત્યાં છો ચરણો, અન્યો અન્ય અથડાયે છે.
લાગી લાગી હાં સ્મર, લહાય, લહાય, લહાય, અસહાય.
જગોજી જગો વ્હાલા, નીન્દ્રા વીસારી દો,
રાગી થઈ ત્યાગી વ્હાલા, ત્યાગી સમાધી દો,
લળી લળી લાગું હું પાય, પાય, પાય, દોળું વાય.

છપાય છે !   છપાય છે !!   છપાય છે !!!

અલૌકિક જાદુ સંપ્રદ.

(૧) એ નામની ચોપડી અમે થોડાક વખતમાં બહાર પાડનાર છીએ. આ ચોપડીમાં એકંદરે ખાસ કરી ત્રીસ ખેલોનો ખુલાસા સાથે સમાવેશ કરેલો છે. આખેલો એવા તો અદ્ભુત અને આશ્ચર્યજનક છે કે અમારી ચોપડી જોયા પછી તમોને તે ખેલો શીખવાનું મન થયા વીના રહેશેજ નહીં. કારણકે આજ સુધી જે નામાંકીત પ્રોફેસરો જેવા કે—(૧) આલવારો ક્રીમન, (૨) જી. એમ. કાર્લેકર, (૩) દૌલતરામ, (૪) પ્રો. નથુ મંછાચંદ, (૬) ડી. વીલીઅર્સ અને એવા ખીજા કેટલાક મહાન જાદુગરો તથા અમેરીકન ખેલાડીઓ આપણા દેશમાં આવી હાથચાલાકીના તથા જાદુના ખેલો કરી આપણને જે નવાઈ પમાડતા હતા તેનું તમામ રહસ્ય આ અમારી નાનકડી ચોપડીથી તમારા સમજવામાં આવશે. અને તેવા અદ્ભુત ખેલોનું ખરું રહસ્ય શું છે તે સરવે વાંચકો આપોઆપ જાણી શકશે.

(૨) અમારી ચોપડીની કીમત તા. ૩૦-૧-૨૦ થી તા. ૩૦-૩-૨૦ સુધી એટલે ત્રણ માસ માટે રૂ. ૦-૮-૦ રાખવામાં આવી છે. બાદ તે ચોપડીની કીમત રૂ. ૦-૧૨-૦ લેવામાં આવશે.

(૩) થયેલા આલકોને ચોપડી તૈયાર થયેથી મોકલી આપવામાં આવશે તથા ચોપડી તૈયાર થયા પહેલાંના આલકોનાં નામ તે ચોપડીમાં પ્રગટ કરવામાં આવશે.

(૪) એકજ માણસ પાંચ ચોપડી એક સામગ્રી ખરીદ કરશે. તેવા આલકોને પાંચ ઉપર એક ચોપડી ઇનામ તરીકે વધુ આપવામાં આવશે.

(૫) જે સાહેબોનાથી નામ નોંધાવવા જાતે ન આવી શકાય, તેમ હશે તો તેવા સાહેબો કાર્ડથી પોતાનું નામ તથા ચોકસ સરનામું આપી ખુશીથી નામ નોંધાવી શકશે. પરંતુ કાગળથી નામ નોંધાવનારે રૂ. ૦-૮-૦ ની ટીકીટો કાગળ સાથે બીડવી પડશે અને ટીકીટ બીડેલી હશે તેઓનાં નામ આલક તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે. (૬) નામ નોંધાવવાનું ઠેકાણું નીચે મુજબ રાખવામાં આવેલું છે.

માસ્તર ગોરધનલાલ એચ. શાહ,

ધી "લક્ષ્મી" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ રવાળાનો ટેકરા—મુરત.

સોલએન્ટ—વેણીલાલ એન્ડ નવનીતલાલની કુંઠ

લીમડાંક—મુરત.

તમામ જાતના

પુસ્તકો વેચનાર

શા. વેણીલાલ એન્ડ નવનીતલાલની કું.

હમારી દુકાનેથી ગુજરાતી સ્કુલોમાં ચાલતી ટેકસ્ટબુકો, તદ્દન નવાં બહાર પડેલાં નોવેલો, વાર્તાઓ, ભજનો, કીસ્સાઓ, ગાયનો, નાટકો, વૈદકના પુસ્તકો, ડાયરી, પંચાંગ, કાર્ડ, કવર, નોટપેપર અને સ્કુલને લગતી તમામ જાતની સ્ટેશનરી, કોરી બુકો. એકસાઈઝ બુકો વીગેરે ઘણાજ સસ્તા ભાવથી મળશે.

વેપારીઓને સાફ કમીશન આપવામાં આવે છે.

લાયબ્રરીઓ વગેરેને ઘણા મોટા જથ્થામાં પુસ્તકો પુરાં પાડવામાં આવે છે. કમીશન પણ ઘણુંજ સાફ આપવામાં આવે છે.

એકવાર પધારી ખાત્રી કરવા ભલામણ છે.

લખો ફક્ત નમુનાનો ઓર્ડર

બહારગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.
બહારગામના ઓર્ડર વીં પીં થી મોકલવામાં આવશે.

મળવાનું ટેકાણું—

શા. વેણીલાલ એન્ડ નવનીતલાલની કું.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર્સ,

લીમડાચોક--મુરત.

કપાય છે !

કપાય છે !!

કપાય છે !!!

અલૌકિક જાદુ સંગ્રહ

નામચીન પ્રોફેસરોની ધારણા એવી હોય છે કે આપણા ધંધાની માહીતી જો જાહેર પ્રજાના જાણવામાં આવી જશે તો આપણા લોકોનો કોઈ પણ ભાવ પુછશે નહિ, એવી અદેખાઈને લીધે તેઓ આવા પુસ્તકોનો લાભ આપણી જાહેર પ્રજાને આપી શકતા નથી. પરંતુ આ રંક સેવક મહાત્મા ગાંધીજીના ઉદ્દેશથી આલનારો હોવાથી હૃદયમાં કોઈ પણ રીતનો ભિન્ન-ભેદ રાખ્યા સિવાય આ બુક જાહેર પ્રજાની સમક્ષ રજુ કરવા હિંમત ધરે છે. જેથી મને આશા છે કે ભારત નરરત્નના મારા ઉંડા સાહસને નજીવો ટેકો આપી પોતાની ઉદારતા દર્શાવ્યા વિના રહેશે જ નહિ એવી મને સંપૂર્ણ ખાત્રી છે. અને જેથી કરી મારું આ નજીવું પુસ્તક પણ હું થોડા વખતમાં આપ સાહેબોની સેવામાં હાજર કરીશ એવી હું આશા રાખું છું.

ડી० ભારત નરરત્નના

કૃપાકાંક્ષી સેવક—

માસ્તર ગોરધનલાલ એચ. શાહ

—અતિ લોકપ્રિય—

તમારો જીનો અને જાણીતો થએલો

ન્યુ વિનસ સીનેમા.

આલીશાન મંડપમાં અજ્ઞાયાની વાડી—સુરત.

